

Hogy beveggyen a rendszer

BESZÉLGETÉS STEFANOVICS ANGÉLÁVAL

– *Évtizednyi kamaraszínházi tagság után néhány éve szabadúszó lettél. Hogy látod ezt az időszakot a társulati létehez mérten?*

– A Budapesti Kamaraszínház a fővárosi színházi társadalom periferiáján mozgott, a szakma ide ritkábban járt előadásokat nézni, nem fogadták be igazán a budapesti színházi közösségbe.

Megfordultak ott olyan rendezők, színészek, akiknek a pályája nem alakult jól, vagy átmeneti helyzetben voltak. Akik másban akarták kipróbálni magukat. Szűcs Miklós bevonzotta ezeket az embereket, és szinte mindenkinek lehetőséget adott arra, hogy megmutassa magát. Gyakran előfordult, hogy a viszony néhány év után megromlott, de ez már más kérdés, mert ennek a befogadó működésnek köszönhető, hogy elég sok érdekes dolog született. Jó munkák találtak meg, és megtanultam a szakmát, vagy legalábbis többféle helyzetben szereztem gyakorlatot. Egyrészt olyan érzése volt az embernek, mintha egy vidéki színházban dolgozna Budapesten, másrészt volt az egészben valami *underground-feeling*. Társulati tag voltam, mégsem úgy tűnt, mintha egy ilyen kőszínházi valamiben lennék.

– *A Radnótin voltál gyakorlaton. Emlékszem, amikor a Patkányokban láttalak. Oda akartál menni a főiskola után?*

– Szerettem volna, de nem kellett akkor oda több fiatal lány. Az osztályfőnököm, Benedek Miklós elmondta, nem tud nekünk szerződést ajánlani, annyit tehet, hogy felhívja azoknak a színházaknak az igazgatóit, ahová szívesen mennénk. Voltam olyan tárgyaláson, ahol a szüleimről kérdezték, hogy mivel foglalkoznak, mennyire támogatnak, lassan esett le, miről van szó: ha anyagilag támogatják a színházat, oda szerződhetek. Jantyk Csaba látott egy vizsgálódásban, ő ajánlott be Juhász Réka helyére a Kamarába, aki akkor gyereket várt. A bemutató után felhívott Miklós, és megkérdezte: „anyukám, akarsz ide szerződni?” Mondtam, hogy igen. Negyvenötezer forint volt a kezdő fizetésem. Akkor váltottam ki a vállalkozóit, ami negyvenezer forint volt havonta. Így indultam.

– *Benedek Miklós osztályába jártál az alapvetően rendezők által meghatározott főiskolán. Benedek ugyanakkor régi vágású, sokat tapasztalt színész; arra gondolok, olyan dolgokat tud még továbbadni a szak-*

máról, amikkel mások már nem is foglalkoznak.

– Igen, volt velem egy emlékezetes vizsgánk, ami a Radnótin is ment néhányszor, egy orfeumi hangulatú magyar történelmi keresztmetszet. Sokat tanultam Benedektől, bár akkoriban elég lehangoló tudott lenni, gyakran beszélt arról, miért nem érdemes színésznek lenni, elsőséggel ez nem volt túl inspiráló. Ma már értem, miről beszélt akkor. Másrészt Benedek nem az a menedzselős típus, a mi osztályunk nem indult olyan esélyekkel, mint Máté Gáboré vagy Zsámbékié. A vizsgáinkra alig jártak. Aztán Miklós meghívta Zsótért, majd Novák Esztert, akik bebizonyították, hogy érdemes velünk dolgozni. Két olyan előadás született, melyekben végre közösségként tudtunk együttműködni.

– *Az, hogy a főiskolai osztályvezető tanárod igazgatói vagy főrendezői pozícióban legyen valamelyik színháznál...*

– ...rengeteget számít. A színész amúgy is kiszolgáltatott lény, sebezhetőbb helyzetben van. Ki van téve rendezőnek, színháznak. Azt hiszem, a mi szempontunkból a legerősebb, ha színész és rendező közösen indít osztályt.

– *Hogy a Kamaraszínház periferián mozgott, kevésbé volt elfogadott, Szűcs Miklós személyéről szólt?*

– Valószínűleg. Nem rendező volt vagy színész, ilyen értelemben nem színházi ember. Egyébként tényleg másképp gondolkodott a színházról, talán pont ezért születettek olyan előadások, melyek nagyobb kockázatot jelentettek, majd az adott évad legbátrabb vállalásainak bizonyultak. Ilyenkor persze számolni kell a magasabb hibaszázalékkal.

– *Anna Frankon és Julikán kívül mit tartasz jelentősnek az ott töltött időszakból?*

– Valló Péterrel dolgoztam a *Jung a díványon* című előadásban, amiben Benedek Miklós volt a partnerem. Nagyon szerettem, díjat is kaptam érte, pedig nem nekem való szerep.

Nem is hittem el, hogy engem írtak ki rá. A darab elején kamaszként megjelenő, komoly pszichés problémákkal küzdő, orosz értelmiségi családból származó lány, Jung kezeltje felnőve maga is pszichiáter lesz. Nem ez jut rólam az ember eszébe, mégis fontos volt, ismeretlen terepen próbálhattam ki magam. A *Švejk*-ben én játszottam az összes női szerepet, és említjük meg az *Országúton*-t is... Mind hálás, komoly feladatok, és sok jó kollégával dolgoztam. Persze előfordult

Ha az első három percben nem tudod megfogni őket, húsz perc kínszenvedés vár rád.

olyan is, hogy a bemutató után sírva mentem haza.

Sokféle próbafolyamatban vettem részt, volt, hogy nem írta meg a szerző a darabot, hogy a rendező csődöt mondott, és nekünk kellett összerakni az előadást. Ezekben a helyzetekben az ember magára van utalva, kénytelen egyedül megoldást keresni áthidalhatatlannak tűnő szituációkra. Bizarr módon ezek a helyzetek erősítették a közösséget. Összetartottunk.

Amióta eljöttem, alternatív csapatokkal dolgozom, vagyis olyanokkal, akiket annak neveznek. Pintér Béláéknál nem vagyok társulati tag, de a mostani a negyedik közös munkánk, és otthon érzem magam náluk, ami ebben a helyzetben biztonságot ad. Emellett izgalmas dolgokat csinálunk Kárpáti Péterékkal, próbálkozom a stand uppal, amit csak félve mondok, de úgy érzem, menne nekem. Az első kérdéssére válaszolva: most szerencsés idők járnak felettem.

– És akkor még nem említetted, hogy *Fliegauf Benedek* A 42. hét alapján rád osztotta az új filmje (Liliom ösvény) főszerepét.

– Bencével együtt kezdtünk filmezni az Infor Stúdióban, régről ismertük egymást. A könyvet eredetileg férfi főszereplőre írta, aztán megtetszett neki a gondolat, hogy nem az apa megy el otthonról, amiről az ilyen történetek java része szól, hanem az anya. A 42. hétben egy terhes nőt játszom, aki nem akarja megszülni a gyermekét. Így jutottam eszébe.

– Visszatérve a fentiekre: aki kicsit ismer, mérget venne rá, hogy a stand upot neked találták ki.

– Litkaiék szerveztek egy színész stand up-sorozatot, meghívtak, és mivel elég sokat improvizálok, igent mondtam. Az is eszembe jutott, ha nem lesz elég munkám, de sikerül megtanulnom ezt a műfajt, biztosan nem fogok éhen halni. Először egy szingli nő életét próbáltam bemutatni, Bridget Jones mintájára Jánosi Brigittaként mutatkoztam be, és a naplóból meséltem történeteket. Úgy gondoltam, mivel kevés a nő stand up-os, mindenképpen minket érintő témát választok.

– Emlékszem, nem voltál maradéktalanul elégedett. Mitől olyan nehéz műfaj ez?

– Hát igen. Itt nem lehet egy szerep mögött elbújni, mint a színházban. A saját személyiségednek kell magával ragadnia a nézőket. Ha az első három percben nem tudod megfogni őket, húsz perc kínszenvedés vár rád. Minden alkalommal úgy kell tűnnie, mintha ott, abban a pillanatban jutnának eszedbe a mondatok.

– Példakép?

– A stand upnak is több válfaja van, hozzám a személyesebb hangvételűek állnak közelebb. Nagyon szeretem Louis C. K.-t.

– Kárpáti Péterrel mutattátok be a *Vándoristeneket* és *A pitbull cselekedeteit*. Veled együtt több színész – Nagy Zsolt, Stork Natasa, Szabó Zola... – mindkét produkcióban feltűnt. Ez egy alkalmi társulat?

– Ez a Titkos Társulat nevű szerveződés. Péter körül az utóbbi időben erősen mozgolódik a színházi

Schiller Kata felvételei

közeg, és más tekintetben, mint korábban.

– *Mi vonz színészként a Kárpáti Péterrel közös munkában?*

– Kísérletezget. És miután író, egészen más szemszögből, más eszközökkel közelít. Sokkal szabadabb a munkafolyamat, és sokkal inkább szól az emberekről, akikkel együtt akar dolgozni, mint bárhol máshol. Péter tényleg belőlünk gyúr valamit. Szeretem, hogy az egész előadást költészet szövi át, hogy furcsa, álomszerű világok születnek nála, melyekben nagyon jó színészként létezni.

– *Mennyit improvizáltok az alkotófolyamatban?*

– Időnként bekerülnek improvizatív szövegrészek, kitalál egy-egy szituációt és felhasználja a szövegét, de *A pitbull* esetében, ahol sokan feltételezik, pont nem ez történt. A *Vándoristenek* viszont improvizációs sorozat volt, ott mindenfélét kipróbáltunk. Például olyan szereplő jön be a térbe, egy családba, aki már meghalt, de a szereplők ezt még nem tudják róla. Sokat játszik a tér-idő síkokkal, nem hagyományos szituációs-improvizációs helyzetgyakorlatokról van szó.

– *A Titkos Társulat létrehozásában az ars poeticán túl benne van, hogy ne szoruljon be a színházi működés korlátai közé. Határidők, bemutatókényszer, színészválasztás...*

– Benne van. Péter szereti, ha van ideje. „Profi” körülmények között valószínűleg nem is tudna ilyen típusú előadásokat létrehozni. Steril környezet lenne számára. *A pitbullt* évekig egy kocsmában játszottuk, a *Vándoristeneket* lepusztult lakásokban, utcán, tereken, Kapával [Mucsi Zoltán – K. O.] a Vásárcsarnok

előtt koldultunk. Volt, hogy a nézők fülhallgatóval követték az eseményeket.

– *Mit lehet elmondani a téli projektekről?*

– Régen szeretnék valami önálló dolgot, és megkérdeztem Pétert, lenne-e ilyesmihez kedve. Álomszerűség, olyan mono-dolog, de mégsem monodráma. Zene. Tánc, esetleg... És hogy nem pályáztunk.

– *Azt mondd Kárpáti-ról, az emberekből indul ki. Ez Pintérrre is igaz. Mi a különbség?*

– Alapjaiban más a hozzáállás. Úgy lehetne talán pontosítani, hogy Béla mint egyedülálló alkotó használja fel az embereket, Péter pedig mint szemlélődő alkalmazza őket. Péter hagy, figyel, és az emberekből rakja össze, amit a világról gondol, hozzánk képest fogalmazza meg a maga agyszüleményeit. Bélánál a darab kotta. Ha úgy működsz, ahogy kérte, vagy ahogy együtt kitaláltuk a próbafolyamat során, akkor az előadás ütni fog. Olyan zenemű, aminek a hangzásában biztos lehetsz. Péternél nincsenek ilyen támpontok. Mindazonáltal Béla is a színészeiben gondolkodik, rájuk írja a szerepeket.

– *A Kaisers TV, Ungarnban dolgoztál először Pintérrrel. Te kezdeményeztél, ugye?*

– Igen, megkerestem, hogy szeretnék dolgozni vele. Mikor Enyedi Évi terhes lett, Béla hívott, hogy ugorjak be helyette *Az Óriút, az Orvos, a Tanítványok és az Ördög* című előadásukba. Ott éreztem, ez az, amit szeretnék, így van értelme minden este felmenni a színpadra. Elkezdtem Béla nyakára járni, végül beleírt a *Kaisersbe*. Miklós, mikor bejelentettem, hogy elmegyek a színházból, azt mondta, maradjak még egy évadot, kienged, nézzem meg, jó-e nekem Bélánál. Ez volt a Kamaraszínház utolsó évada.

– *Milyen volt az első próbafolyamat?*

– Ami Bélánál nehézséget okozott az elején, hogy a próbák során, folyamatosan írja a darabot, és a jelenetet a szöveggel együtt azonnal készen akarja látni. Mivel a *Kaisersnél* még nem ismertem őt annyira, sokszor nem értettem pontosan, mit szeretne. Most már jobban tudom követni, hogyan gondolkodik. Itt nem lehet a szó hagyományos értelmében felépíteni egy szerepet, nemcsak a karakter története változhat, hanem maga a karakter is.

– *Azt mondd, az előadás olyan, mint egy kotta. Én úgy látom, nagy különbség van alakítás és alakítás között a Pintér-darabokban. Hogyan képzeljük el a színész mozgásterét? Mekkora a szabadságotok?*

– Van szabadság. A kérdés, hogyan húzogatód a vonót három hang között a hegedűn. Engedi, hogy kipróbáld, amit elképzeltél, ha pedig nem tetszik neki és mást kér, azon belül is megmarad mozgástér. Valójában egy erős kereten belül rengeteg szint hozhatsz, ez az erős keret pedig jó, mert magabiztosabban lehet benne játszani.

– *Nem az az alkat vagy, aki elfut a konfliktusok elől. Nehéz veled dolgozni?*

– Nem hinném. Annyi talán, hogy eléggé nyers modorom van. Ezt én pontosan tudom, de valahogy egészen mégsem vagyok tudatában annak, hogy ez másokban hogyan csapódik le. Mert abból indulok ki, hogy együtt dolgozunk valamin, közös cél érdekében, partnerek vagyunk, nincs szükség udvariaskodásra. Ilyen értelemben vannak konfliktusaim.

Cserébe viszont nem vagyok sértődékeny.

– A 42. hétben játszott szerepedben jól használtad ezt.

– Igen, pedig azt nem rám írta Béla. Amikor beléptem a képbe, már megvolt a darab.

– A Titkaink *Ferikéjében* mennyit hasznosítottál a gyermekkori emlékeidből? A te szüleid is elváltak.

– Ferikéről az első pillanattól úgy gondolkodtam, hogy ő egy figura, nagyon erős karakter. Ilyenfajta lelki tartalom szándékoltan biztosan nincs benne. Vannak viszont olyan típusú gyerekek, akiket zseninek tartunk, akik sokkal okosabbak, mint amennyire érettek és tapasztaltak. Akiknél úgy tűnik, mindent tudnak, mégis van bennük valami zavartság. A náluk megfigyelt vonások érdekeltek. Ez egy ziccer, nagyon hálás vagyok érte Bélának.

– Mi a feladatod az új darabban?

– Renitens leszek.

– A Végh Zsolttal és Kálmánczhelyi Zoltánnal közös filmjeitek – uristen@menny.hu, Legkisebb film a legnagyobb magyarról, avagy ha nincs kéz, nincs csoki, Öszödik pecsét... – jó kis tükröt tartottak a mindenkori magyar viszonyoknak. Jancsó hasonló tónusú hangulatfestésben gondolkodott a Lámpást adott kezembe az Úr Pesten című mozival induló Kapa–Pepe-filmekben.

– A Lámpással egy időben készült az uristen@menny.hu. Valóban arról csináltunk filmet, ami éppen foglalkoztatott bennünket, amit a világban láttunk. A *Legkisebb film* például arról szólt, hogy abban az évben a *Hídemberen* kívül senki semmire nem kapott pénzt, mi sem kaptunk a nagyjátékfilmünkre, amiről eszünkbe jutott, hogy leforgatjuk a magunk *Hídemberét*. A *Libiomfit* később megcsináltuk, kevesebb pénzből, ami miatt át kellett írni a könyvet.

– Mi változott?

– Lettek volna benne animációs betétek. Aztán ott van a *Messze Európában*, amit Zsámbékon vetítettünk fel. Ezt ketten írtuk Zsolttal, abban az időben, amikor az Unióba való belépés után a pénzek elnyerése érdekében a pályázati rendszert EU-formmra kellett átalakítani. Egy Messze nevű vidéki község iskolája szeretne megfelelni az európai elvárásoknak, avagy mindenki a maga elképzelései és érdekei mentén próbálna a lehetőségéből minél többet kiszedni. Eklatáns példák szocializációs selejtermékekre.

– Hogyan zajlott a filmek előkészítése?

– Éjszakánként gyűltünk össze Zsolt viszonylag lepukkant lakásában, mert napközben mindenki tette a maga dolgát. Elindult az agymenés. Kitaláltunk valamit, vitáztunk róla, elfáradtunk, baromkodtunk, kólát ittunk és meleg szendvicset ettünk, húzogattuk az ötletlét a rengeteg papíron, míg ki nem találtuk azt a vázat, amire fel lehetett fűzni ezeket az ötleteket. Megegyeztünk, kik legyenek a szereplők, a karakterek úgy íródtak, hogy a fejünkben már megvolt, ki mit fog játszani. Például ha kimondtuk Dió [*Diósi Gábor* – *A szerk.*] nevét, rögtön megindult a ceruza. Közösen írtunk, pontosabban diktafonoztunk, aztán valaki, többnyire Zsolt ráncba szedte, amit összehánytunk.

– Végh Zsoltot már a főiskola előtt ismerted. Honnan is?

– A dráma tagozatos gimnáziumból. A mesterségtanárom, Szabados Misi hívta Zsoltit az egyik darab-

ba. Kálmánczhelyi Zolival akkor már barátok voltak, és mikor megismerkedtünk, éppen a Sziget Híradón dolgoztak. Valaki nem vállalta el, ők meg kaptak érte Sziget-jegyet. Esti meséket készítették, szovjet rajzfilmekből, aztán kérdéseket tettek fel ezek kapcsán a szigetlakóknak. Az Őz parafrázisát, a *Pesti mesét* hárman forgattuk, ekkor már együtt voltam Zsolttal, és felvettek a főiskolára. A gimnáziumi tanárnője, Kinszky Judit válogatta az anyagaimat, ő pedig segített a felkészülésben.

– Mondjuk, a híres *Ophelia-monológodra*?

– A másodrostán történt. Jó választásnak tűnt, hadd lássák az örületet, hogy van itt cucc bőven. Elkezdtem mondani, miniruhában – amit külön az alkalomra varrattam, mert miután az első rostán egy földig érő gézruhában jelentem meg, megkértek, legközelebb valami olyanban jöjjenek, amiben látszik, hogy megvannak-e a végtagjaim –, átélve, görnyedten, furán nézve. „Azt mondják, a bagoly egy pék lánya volt...”, majd egyszer csak úgy hallottam, mintha letről szóltak volna, mire kinéztem, hogy „tessék?”, „ja, nem” – és ebben a pillanatban visszaváltottam az örületbe. Ezen mindenki nagyot nevetett.

– Végh Zsolt máig jelen van az életedben.

– Egy hullámhosszon vagyunk. Abszolút értjük egymást. A szerelemből szoros barátság lett. Alig van ilyen találkozás az ember életében. Zoli pedig Szombathelyen van, most ketten dolgoznak egy új filmterven.

– Zsolt rendezése, a Szülői értekezlet, amit együtt mutattatok be a *Jurányiban*, amolyan tantermi színház?

– Kísérleti szakaszban van, alakulóban. Megállja a helyét önálló előadásként is, a diákok számára attól válhat érdekessé, ha interaktívá tesszük, ha ők mint szülők bekapcsolódhatnak. Emlékszem, milyen érzés volt, amikor vártam haza anyut a szülői értekezletről, és megfordult a fejemben, hogy szívesen ott lennék.

– Szintén a *Jurányiban* megy a 40, avagy véges élet. Az előadás legjobb jelenete a szóveges feladat megoldása.

– Az alapötlet a klasszikus Karinthy. A *Tanítom a kisfiamat* című novella.

– Magát a feladatot kitaláltátok?

– Nem, igazi, a netről szedtem le.

– Ez a legszebb benne. Nincs olyan néző, aki ne élte volna át szülőként, gyerekként vagy mindkét pozícióból ezt az abszurdot.

– Igen, az jól sikerült. Az előadást Bánki Gergő kezdeményezésére négyen hoztuk össze, Mészáros Bélával és Keszég Lacival. A Dumasziínházzal közös produkció. Könnyed jelenetfűzér.

– Nyoma sincs a családotokban művészek. Hogyan jött a dráma tagozatos gimnázium?

– Kiskoromtól evidens, hogy középpontban kell lenni. A bölcsődében külön, a többieknek háttal ültetek le ebédnél, mert híresen rossz evő voltam, és folyamatosan szórakoztattam a társaimat. Átraktam az ételt, dobáltam a kenyeret. Az iskolában kiderült, hogy könnyen tanulok verset, a napközis tanárom sokat adott fel nekem. Nyolcadikban anyuék szerettek volna, hogy valami normális iskolába menjek, a ma-

Annyi talán, hogy eléggé nyers modorom van. Cserébe viszont nem vagyok sértődékeny.

gyartanárom győzte meg őket, hogy jó lesz nekem a dráma tagozat. Így kerültem a Pesti Barnabás Élelmiszer-ipari Szakközépiskolába. Érdekes kísérletnek bizonyult beszabadítani egy szakközépbe, gépészek és élelmiszer-analitikusok közé huszonhat kezelhetetlen, exhibicionista kamaszt. A tanárok nem álltak erre készen, az egyik nagy botrány alkalmával fel is akarták oszlatni az osztályt. Engem kizártak, aztán visszavettek. A gimnázium mellett részt vettem egy másik amatőr színjátszó csoportban is a Vörösmarty Múvelődési Házban. Eleinte színpadot takarítottam, jegyet szedtem. Egyszer jött egy férfi, hogy ő megy be, én meg kérdeztem, hol a jegye, hát őneki az nincs, akkor nem mehet be, mondom, mert így nem lehet, venni kell, erre ő, hogy nem vesz, én meg erőszakoskodtam, hogy nem, nem, nem engedem be. Kiderült, hogy ő Ruszt József.

– Dolgoztál vele?

– Sajnos nem, pedig megrendezte nálunk is a híres *Rómeó és Júliáját*.

– A Wikipédia szerint az *Elektrában* kaptad életed első szerepét.

– A Vörösmartyban. Na, az egy igazi tantermi előadás volt, három *Elektrából* gyúrták össze a szöveget, a csapat vezetője, Szalóky B. Dániel rendezte. Jó emlékeim vannak erről a négy évről, ott is megtanultam egy-két dolgot. Mivel hétköznap mindenki dolgozott, iskolába járt, általában hétvégén jöttünk össze, és akkor próbáltunk egész nap. Párokban főztünk. Ez a kommunaszzerű közösségi létezés azóta is nagyon fontos nekem. Nehezen tudok önállóan dolgozni, viszont csapatban előszeretettel vállalom a mozgatórugó szerepét.

– Mégis volt az életednek egy olyan időszaka, nyolc év, amikor elvonultál Maglódra.

– Malgot Istvánnak akkoriban készült el *A cigány hold* című könyve, mikor én Árkosival a Holdvilág Kamaraszínházban próbáltam, amit Malgot alapított. Látott az egyik előadásban, a Pirandellóban – *Hat szereplő szerzőt keres* –, és megkért, hogy olvassak fel *A cigány holdból* a könyvbemutatón. Majd kiderült, hogy filmet is szeretne belőle, és arra gondolt, játsszam én a főszereplőjét, aki valójában nem is lett volna főszereplője a filmnek. Akkor végeztem a harmadikat a színművészetin, és eléggé rossz periódusomat éltem. Amikor az ember egy ideje már bent van egy intézményben, rálát erre-arra, elpárolog a naivitás. Kicsit mindig kívülállónak éreztem magam. Ekkor találkoztam Malgottal, aki egészen más rendszerben, más tempóban létezett, külön világban élt, amit ő maga alkotott, és ez a világ azonnal beszippantott engem.

– Igaznak érezted?

– Még az is megfordult a fejemben, hogy hagyom a színészkedést, rabja lettem ennek a másik világnak, olyan volt, mintha egy másik szemüveget kaptam volna. Ott kezdtem rajzolni, varrni, horgolni, befőzni. Kertészkedtem. Olyanfajta alkotótevékenységekbe fogtam, ami előtte eszembe se jutott, miközben a pörgés, a jövés-menés, a bulizás, a kivagyiskodás, az „én vagyok a legnagyobb szám”-időszak kimaradt az éle-

temből. Amit nem bánok, nem tett volna jót nekem. Lényegében ott váltam felnőtté. Maglódra mindig hazamegyek. Mikor legutóbb nála jártam, a szobráiról készült fotókat csoportosítottuk, november 4-én nyílik a Múcsarnokban az életmű-kiállítás.

– A Propagandában úgy fogalmaztál Till Attilának, megragadott Malgot „törvényen kívüli” világa. A Végh Zsolttal és Kálmánczhelyi Zoltánnal alakult szövetségben is vonzott a különállás, részint a főiskoláról való menekvés szintjén, részint azáltal, amit többször elmondottál, hogy nem illettetek bele az akkori fiatal filmesek körébe. Erre a tudatra szükségem van.

– A gyermekkoromból jöhet ez, a személyiségemből adódik. Általános iskolában egy ideig kiközösítettek. Vágyom arra, hogy beilleszkedjek, de a „dolgok ellen menni”, ez a késztetés nagyon bennem van. Ha az ember rendszeren belül van, bizonyos ügyekben megalkuvónak kell lennie, van, amire rá kell bólintanod, ami előtt fejet kell hajtani, más gondolsz, de simulnod kell – ez nekem majdnem mindig problémát okozott.

Talán igen. Az underground közegekben otthonosabban mozogok, nagyobb a szabadság, több a lehetőség. Nincs akkora megfelelési kényszer.

– Amikor Malgotról beszéltél, pont az jutott eszembe, hogy nem azon van a hangsúly, hogy más rendszerben él, hanem hogy bizonyos értelemben rendszeren kívül.

– Ő mindenkihez képest a másik oldalon áll. Sokszor ment élete során a rendszerek ellen. Az Orfeo is így jött létre. Ha valamire elszánja magát,

azt véghezviszi, bármire képes, de nem köt kompromisszumokat. És nemcsak azért nem alkuszik, mert nem hajlik a gerince, hanem azért sem, mert ő tényleg egy különc. Ereje is van hozzá. Nekem például nincs.

– Mert a szabadság magányos dolog?

– Nem vagyok ennyire szilárd jellem. Inkább flexibilis, sodródó. Színésznek való. A buddhista szerzetesek arra teszik fel az életüket, hogy megvilágosodjanak, és megszabaduljanak az emberi béklyóktól. Elvonulnak egy barlangba. Én ott biztosan nagyon magányosnak érezném magam.

– Többször mondtad magadról, hogy a végletek embere vagy, szereted az extrémításokat. Milyen viszonyban vagy az úgynevezett normalitással? Bár nem kedvelem a „normális” kifejezést.

– Szerintem normális vagyok, fizetem a csekkjeimet, van BKV-bérletem, sportolok, csak néha furcsán reagálok bizonyos helyzetekre, illetve vannak olyan helyzetek, amelyekre sokan azt mondanák: na nem, ezt nem, én meg úgy találom, érdemes lenne megélni.

– Ma már el is várják tőled a furcsaságot. Te vagy a kis ufó.

– Nem bánom. Szerencsére a színházi társadalomba beleférnek az idegen bolygókról jött lények. Lehet, ha nem így kezelnének, már nem lenne munkám.

– Értem. Ezt jelented. Rátesszel?

– Nem. Néha. Csak azért, hogy bevegjen a rendszer.

AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE: KÓVÁRI ORSOLYA